

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове и учебната дейност
на доц. д-р Людмила Симеонова Стоянова,

представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „професор” в професионално направление 3.1. *Социология, антропология и наука за културата* по специалност *История на културата и литературата*, обявен в ДВ бр. 69 от 11 септ. 2012 г. за нуждите на ВСУ „Черниоризец Храбър”

Рецензент: проф. д-н Милена Георгиева Кирова, СУ
2.1. Българска литература и антропология

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черниоризец Храбър” (ДВ, бр 69 от 11. 09. 2012 г. и на интернет-страницата на университета) за нуждите на катедра „Международна икономика и политика” към Факултет „Международна икономика и администрация”. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черниоризец Храбър”. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат:

Доц. д-р Людмила Симеонова Стоянова от ВСУ „Черниоризец Храбър”.

За участие в конкурса кандидатката Людмила Стоянова е представила списък от общо десет (10) заглавия, в т.ч 2 студии, 3 монографии, 2 сборника със собствени изследвания, 6 съставителства на сборници, 5 учебника и учебни по-собия (някои от тях се повтарят с вече посочени бройки, но могат да бъдат използвани и като учебни помагала), а извън този списък трябва да се имат предвид още 20 публикации (изнесени доклади) на български научни форуми . Представените за целта на обявения конкурс изследователски трудове са публикувани в сравнително дълъг период от време – между 1999 и 2012 г., но всъщност най-важните между тях, трите монографии, двата сборника и двете студии, са от последните пет години. Тематиката им е много разнообразна, но все пак могат да бъдат откроени четири главни посоки:

- История на българската литература
- История на културната критика в България
- Културна история на град Варна
- История и теория на журналистиката в България.

Всички трудове са издадени от институции с национална значимост, а появата им е забелязана и отразена в медийното пространство. По мое мнение количеството на представените публикации е напълно достатъчно за успешно участие в обявения конкурс.

2. Данни за кандидата

Доц. д-р Людмила Стоянова е щатен преподавател във Варненския свободен университет от петнадесет години, нейният преподавателски и научноизследователски труд в това време е допринесъл, за да се издигне и утвърди престижът на този университет. Тя води лекционни курсове по множество и разнообразни дисциплини към факултетите „Международна икономика и администрация“, „Изкуства“ и Юридическия факултет. Академичната длъжност „доцент“ придобива през 1997 г. Научната и образователна степен „доктор“ ѝ е присъдена през 1984 г. след успешно защитена дисертация по история на българската литература (върху жанрологията на фантастичната литература) като редовен докторант към Софийския университет. За професионалното ѝ изграждане има заслуга и дългогодишната ѝ работа като директор на Регионална библиотека „Пенчо

Славейков” във Варна. Ползва свободно немски, английски и руски език; притежава компетентност за работа с Интернет и MSOffice.

3. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

Трудовете, с които доц. Л. Стоянова участва в провеждания конкурс, могат да бъдат подредени по следния начин:

монографии – 3

сборници със собствени изследвания – 2

студии и статии в колективни или чужди (с един автор) сборници – 4

доклади от научни конференции – 20

съставителство на сборници – 6

Кандидатката е работила в няколко основни посоки:

- История на българската литература – един собствен сборник и студия към сборника на Т. Кожухаров
- Културна история на град Варна – две монографии (едната в съавторство)
- История и практика на журналистиката в България – 1 монография, 1 собствен сборник, 3 съставителства на сборници
- История на културната критика в България – 1 студия и 2 съставителства на сборници

Всички научни изследвания са създадени в резултат на дълъг и упорит издирвателски труд. Авторката е интерпретирала неизяснени досега проблеми на българската литературна и културна история, откривала е малко разработени теми и е въвела в публичното пространство един забравен писател, Тодор Кожухаров, както и една малко известна днес част от културното наследство на Сирак Скитник. По мое мнение работите ѝ напълно отговарят на изискванията за академични публикации.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Като доцент към катедра „Международна икономика и политика“ и също така преподавател към факултетите „Изкуства“ и Юридически, Людмила Стоянова води лекционни курсове по множество и разнообразни дисциплини. До 2008 г. това са били курсове по *история на българската литература, история на българската журналистика, фолклор, журналистическа стилистика, редактиране*. След 2008 г. до днес тя променя преподавателския си профил в съответствие с новите реалности в избора, който правят студентите. Сега тя разработва и преподава лекционни курсове по *културна антропология, европейски културни политики, езикова култура, история на театъра*. Специално искам да обърна внимание на голямото разнообразие в тематиката, а и в научните полета на тези курсове. То показва, че става въпрос за изключително адаптивен и трудолюбив университетски преподавател, който има познания, способности и сили да отговаря на всички промени в нагласите и потребностите на съвременните студенти. За да направи своите курсове подостъпни и привлекателни, доц. Стоянова е адаптирала значителна част от тях за мултимедийна презентация. Две от монографиите, „Пантеонът на Одесос“ (2010) и „Гръцката махала (Вароша) – духът на древна Варна“ (в съавторство, 2008) се използват като учебници за дисциплините *културна антропология, история на културата, културология и културен туризъм*. Два сборника, съставени от доц. Стоянова – „Етнопсихология, култура, медия – съзвучия и дисонанси“ (2003) и „Литературни ретроспекции“ (1999) са предназначени да бъдат учебни помагала за студентите по журналистика. Освен това доц. Стоянова е направила електронно издание на своя лекционен курс по *езикова култура*. То е поместено в учебната електронна платформа на ВСУ и се ползва от студентите в Юридически факултет и Факултет Международна икономика и администрация от 2010 г. насам. Освен аудиторната си натовареност доц. Стоянова провежда и извънаудиторни занимания със студенти. За да осигури връзка между обучението и практиката, тя организира за тях редовни посещения на Археологическия музей, Етнографския музей, Музей „Римски терми“ и Регионалната библиотека Пенчо Славейков. Във връзка с обучението на бъдещи журналисти доц. Стоянова въвежда студентите в работата на медии като *телевизия и радио Варна, радио Браво, радио Атлантик* и др.

Не на последно място трябва да отбележим и работата със студенти по реализацията на поредица научноизследователски проекти – като студентската научна конференция „Сирак Скитник в българската култура”, студентски литературни четения, конкурс за написване на творба послучай 24 май и др. През настоящата 2012/2013 учебна година предстои да се реализира още един проект, посветен на войните в българската история от началото на 20 век. Всичко това на свой ред представя доц. Стоянова като преподавател, който умее и обича да работи с млади хора, да организира и ръководи тяхната извънудиторна практика по избраната дисциплина.

За периода, в който е работила като щатен преподавател към ВСУ, Л. Стоянова е била и научен ръководител на повече от 90 дипломанти от специалност Журналистика.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Ще представя основните научни приноси на кандидатката доц. д-р Людмила Стоянова в следните посоки:

A/ Откриване и обосноваване на нови обекти и проблеми за научно изследване

Б/ Доразвитие и обосноваване с нови средства на проблеми и тематични посоки във вече утвърдени области на научните изследвания у нас

В/ Извличане на нови факти и представянето им в контекста на вече съществуващи традиции за интерпретация на българската културна история

A/:

- Монографията „Вестникът и националната културна памет” (2012) изследва една неинтерпретирана до този момент в академичното пространство функция на всекидневния печат: способността му да съхранява колективната памет и да я опазва за бъдещето, или това, което авторката нарича „природата на вестника като регистратор и хранител на културноисторическа памет”.

- За пръв път в българската наука подробно и теоретично информирано е разгледана артжурналистика като специфичен медиадискурс в контекста на неговите (идеални) културни задачи. Дефинира се природата на артновината, обсъждат се механизмите на нейното въздействие в публичното пространство; очертава се професионалният профил на артжурналиста. За пръв път са портретирани две от водещите фигури в българския културен живот между войните – Сирак Скитник и Димитър Шишманов – като артколумнисти и художествени критици („Вестникът и националната културна памет”).

- На доц. Людмила Стоянова дължим преоткриването, изследването и въвеждането в модерна употреба на една интересна фигура на български писател от времето между двете световни войни – кап. Т. Кожухаров, военен писател, журналист и депутат (в монографията „Вестникът...“ и в студията към сборника „Балкански скици“ с творби на Т. Кожухаров, 2012).

- Преоткрита и въведена в съвременна употреба е една малко известна страна от творчеството на С. Скитник, пръв директор и създал на българското национално радио – неговата художествена критика от страниците на в. Слово, създавана в продължение на цяло десетилетие (в предговора към сборника „Изкуство и публика“, 2012).

- Монографията „Пантеонът на Одесос“ (2012) е пръв опит за детайлно представяне на религиозно-комуникативната система и за очертаване на цялостната културна картина, която е представляла живота в античния морски полис. Това е цялостно изследване в областта на културната антропология, което може да бъде използвано от специалисти в различни професии: от научни изследователи до хора, които се занимават с културен туризъм. Книгата няма аналог в краеведските трудове, посветени на историята на град Варна.

- Монографията „Гръцката махала (Вароша) – духът на древна Варна“ (2008) е първият опит в историята на местното краеведение да се създаде подробен и задълбочен очерк за историята на град Варна през фокуса на най-старата част от него – Гръцката махала.

Б/ :

- Вестникарски форматираният критически дискурс върху изкуството и културата е много старо явление, но в своята монография „Вестникът и националната културна памет“ Л. Стоянова прави съвременен опит да поднови и обнови проблема за неговото съдържание, за техниката и стилистиката на този вид писане.

- Сборниците „Балкански скици“ с произведения на Т. Кожухаров и „Изкуство и публика“ с критически текстове на С. Скитник са не просто съставени от Л. Стоянова, а съградени според обмислена и последователно приложена концепция, която сама по себе си съдържа интерпретация на явления от българската история. Така например подредбата в „Балкански скици“ е направена така, че да превърне художествените текстове в своеобразна хроника на трите войни от второто десетилетие на XX век, в които взема участие България.

- Авторските сборници „Литературни ретроспекции“ (1999) и „Етнопсихология, култура, медия“ (2003) съдържат ценни изследвания върху български писатели от времето между двете световни войни; в тях се припомнят забравени текстове и явления от историята на българската литература. Въведени са в пространството на модерния прочит инкриминирани творби на Яна Язова, Н. Райнов, К. Христов, Вл. Полянов и др. От нова (медиаведска) интерпретативна позиция е прочетено литературнокритическото наследство на Пенчо Славейков, а писмата му до Мара Белчева са приносно разгледани като праобраз на българския епистоларен роман.

В/:

- Интерпретативната работа в монографията „Вестникът и националната културна памет“ е подгответа и съпроводена от резултатите на системен издирвателски труд върху стари вестници, важни за историята на българската култура. Особено място е отделено на „Цариградски вестник“, редактиран от Александър Екзарх, който никога по-рано не е бил предмет на анализ и интерпретация в българската културна наука. За пръв път така внимателно обгледан попада в изследователското полезрение и десният вестникарски печат между двете световни войни. На преден план във „Вестникът...“ попада всекидневникът „Слово“, а в сборника „Етнопсихология, култура, медия“ това са вестниците „Свобода“, редактиран от З. Стоянов, и „Зора“ на Данайл Крапчев.

- Неизвестни досега факти из българската културна история са представени и коментирани в очерка за Т. Кожухаров, включен в сборника „Балкански скици”. Върху тяхната документална основа Л. Стоянова възвръща в литературното пространство един писател – според нея между най-добрите български баталисти – в нашия литературен канон.

6. Оценка на личния принос на кандидата

С изключение на един случай, в който извършва и публикува научноизследователска работа в съавторство (монографията „Гръцката махала (Вароша) – духът на древна Варна“) Л. Стоянова е едноличен автор на всички свои публикации. Всички дотук формулирани приноси, както и резултатите от педагогическата ѝ дейност са изцяло нейна лична заслуга.

7. Бележки и препоръки

Нямам забележки и препоръки, тъй като работата е извършена добросъвестно, отговорно и компетентно.

8. Лични впечатления

Познавам Л. Стоянова от две десетилетия като колежка, с която сме се срещали на различни научни форуми, и като автор на изследвания в областта на българската литература. С отговорност мога да кажа, че тя е напълно развит и реализиран изследовател, учен с авторитет сред общността на литераторите в България и човек с прекрасни нравствени качества – уравновесен, дружелюбен и дабронамерен към своите колеги, толерантен към появата на нови идеи в съвременното културно пространство.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, давам своята **положителна** оценка и препоръчвам на

Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да избере доц. д-р Людмила Симеонова Стоянова да заеме академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.1. *Социология, антропология и наука за културата* по специалност *История на културата и литературата*.

17. 01. 2012 г.

Рецензент:

Проф. дфн Милена Кирова